

DOI: <https://doi.org/10.51209/platform.2.8.2023.197-219>
УДК: 74+76/766

Вероніка Іванівна ЗАЙЦЕВА,
кандидат мистецтвознавства, доцент,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
Київ, Україна,
e-mail: v.zaitseva@kubg.edu.ua,
ORCID: 0000-0003-1160-1760

Алла Борисівна БУЙГАСHEВА,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
Київ, Україна,
e-mail: a.buihasheva@kubg.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-3549-195X

Алла Олександрівна ТАРАННИК,
Київський університет імені Бориса Грінченка,
Київ, Україна,
e-mail: a.tarannyk@kubg.edu.ua,
ORCID: 0009-0003-6732-8860

**ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ
ШКОЛИ КНИЖКОВОГО ДИЗАЙНУ ДРУГОЇ
ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ НА ПРИКЛАДІ
НАЦІОНАЛЬНОГО ВИДАВНИЦТВА
ДИТЯЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ «ВЕСЕЛКА»**

Анотація. Вітчизняне книговидання для дітей неможливо розглядати, не враховуючи видавничу продукцію Національного видавництва дитячої літератури «Веселка». Творчий доробок видавництва посідає особливе місце в царині мистецтва книги України. Зокрема, у

формуванні художнього смаку й духовності маленького читача, у дизайні й ілюструванні та поліграфічному виконанні книжки.

У цьому дослідженні висвітлено й обґрунтовано основні чинники створення школи ілюстрування та дизайну видань, а також досліджено внесок цього видавничого осередку у відродженні художнього оформлення дитячої книжки України.

Методологія дослідження полягає в застосуванні загальнонаукових методів (аналізу та синтезу, індукції та дедукції, єдності історичного і логічного); мистецтвознавчих методів (компаративний, типологічний, описовий) та практичного дизайнерського методу. Досліджено особливості школи ілюстрування та макетування книжок видавництва «Веселка» як приклад провідного художньо-образного та композиційно-архітектурного рівня видань для дітей.

У II пол. XX ст. українське мистецтво книги зорієнтовано на духовний розвиток нації. Так, у цей період у видавництві дитячої літератури «Веселка» переважають традиції національної образотворчості. Загалом видавництво вирізняється досить високою культурою художнього дизайну макету, сильною школою ілюстрування, шрифтового оформлення та якісною літературною складовою.

У видавничому просторі України 1990-ті рр. позначилися розвитком інформаційних технологій і саме видавництво «Веселка» стає в авангарді запровадження на той час нових комп'ютерних графічних програм для проєктування книжкових макетів і поліпшення кольорокорекції художніх ілюстрацій. Це дало можливість значно вдосконалити й осучаснити архітектоніку дитячої

книжки, водночас, зберігаючи традиції авторської «ручної» книжкової графіки.

Залучаючи найкращих художників-графіків, дизайнерів, видавництво дитячої літератури «Веселка» в II пол. XX ст. демонструє високий рівень книжкового мистецтва й може слугувати прикладом української школи оформлення дитячої книги та цікавим об'єктом дослідження.

Ключові слова: видавництво «Веселка», мистецтво, художник, дитяча книга, дослідження, ілюстрація, обкладинка, дизайн.

Вступ. Створення якісного дизайну дитячої книжки як мистецького явища в Україні значною мірою набирає ваги на зламі 1970-х та 1980-х рр. Особливо, у сфері художнього конструювання та створення ілюстрацій вирізняються книжки видавництва «Веселка» (сьогодні – Національне видавництво дитячої літератури «Веселка»). В цей час видавництво стає мистецькою лабораторією, в якій формується творчий колектив односторонців – талановитих художників й дизайнерів.

Постановка проблеми. З 1972 р. посаду художника-дизайнера посідає талановитий і амбітний митець Микола Сергійович Пшінка, який з 1975 по 2015 рр. стає беззмінним головним художником видавництва. Він очолює художньо-проектну діяльність художньо-технічного відділу видавництва, ілюструє й розробляє дизайн безліч макетів до книжок, а також залучає до творчої співпраці художників-графіків зі всієї України. Серед них найкращі художники-графіки України: Сергій Артюшенко, Анатолій Базилевич, Ігор Вишинський, Адель Гілевич, В'ячеслав Голозубов, Ніна Денисова, Амвросій Жуковський, Валентина Капустіна, Софія Караффа-Корбут, Світлана Кім, Вікторія

Ковальчук, Євгеній Крига, Іван Крислач, Валентина Мельниченко, Рафаель Масаутов, Катерина Штанко, Георгій Якутович, багато інших.

Специфіка створення гармонійного дизайну художнього макету до книги полягає у поєднанні ілюстраційного матеріалу з шрифтовим оформленням та поліграфічним відтворенням. У цьому сенсі важливо дослідити особливості творчої трактовки й стилістичні тенденції дизайну книжок видавництва «Веселка» як приклад української національної школи книговидання II пол. XX ст.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Особливості дизайну української книги взагалі і дитячої зокрема як мистецьке явище вивчалось попередніми дослідниками досить побіжно – адже саме поняття «дизайн книги» з'являється в книговидавничій діяльності України лише наприкінці 1990 рр. Чимало сказано про художню цільність видання й про праці художників-ілюстраторів різних поколінь. Та серед дослідницьких робіт мало висвітлено є діяльність творчого колективу художників-дизайнерів видавництва дитячої літератури «Веселка» в II пол. XX ст.

На думку відомої української дослідниці мистецтва ілюстрування дитячої книги Ганни Заварової, «Чимало українських художників-ілюстраторів зверталися у своїй творчості до оформлення дитячої книжки». Автор у своїй статті «Ілюстрація в сучасній книжці для дітей» зазначає, що «вузькі проблеми дитячої ілюстрації неможливо розглядати ізольовано від процесу розвитку образотворчого мистецтва...» [5].

Грунтовними щодо архітектоніки дитячої книжки є дослідження Бориса Валуєнка, зокрема, у статті «Проблеми зовнішнього оформлення дитячої книги» автор зауважує,

що «Основні вимоги до змісту і художніх особливостей зображення впливають із змісту видання, віку читача, а також умов сприйняття та функціонування книжки» [2, с. 158].

Серед праць, присвячених аналітиці тенденцій ілюстрування та комплексного оформлення книжок видавництва «Веселка» даного періоду, є статті Олесі Авраменко [1], Майї Вовчик-Блакитної [4], Леоніда Владича [3], Ганни Заварової [5], ін.

Мета статті полягає у дослідженні особливостей української національної школи книжкового дизайну II пол. XX ст. на прикладі Національного видавництва дитячої літератури «Веселка».

Виклад основного матеріалу. Докладно аналізуючи розквіт художнього оформлення української дитячої книжки II пол. XX ст., варто звернутися до творчої практики великого колективу художників-ілюстраторів і дизайнерів, які в цей період працювали у видавництві дитячої літератури «Веселка». У цьому зв'язку доречно зауважити, що з призначенням головним художником Миколи Сергійовича Пшінки (1975 р.) значно покращився рівень комплексного дизайну та ілюстрування видань для дітей.

Миколі Сергійовичу вдалося згуртувати навколо себе й долучити до творчої співпраці у видавництві найкращих художників, представників різних поколінь і відмінних творчих манер.

Професіоналізм і художньо-естетичний смак Миколи Сергійовича Пшінки, його організаторські здібності, уміння розв'язувати проблемні виробничі ситуації, позитивний досвід виконання різноманітних функціональних обов'язків головного художника видавництва стають вирішальними факторами в якісній підготовці видань та злагоджень й професійній роботі всього колективу. Зокрема, робота з

авторами художниками-ілюстраторами сповнена психологічних та етичних аспектів й вимагає від головного художника, насамперед, доброзичливості, витримки, терпіння, уміння вирішити конфліктну ситуацію щодо творчих аспектів виконання ілюстративного матеріалу й знайти правильні шляхи її вирішення. Всі ці чесноти властиві Миколі Сергійовичу.

Відомо, що успішна діяльність творчого колективу фахівців із художнього оформлення книги значною мірою залежить від керівника. Це пов'язано з необхідністю взаємодії роботи над рукописом кількох фахівців одразу. Так, пріоритетним для головного художника як керівника відділу художнього оформлення в усі періоди було налагодження неконфліктних взаємовідносин між усіма членами колективу, а це, в свою чергу, сприяло якості майбутніх видань.

Як колишній штатний художній редактор і художник-дизайнер видавництва «Веселка», автор може свідчити про атмосферу доброзичливості, взаємовиручки, про допомогу в роботі один одному для виконання творчих задач із художнього оформлення книги (В.З.). Багаторічна робота у видавництві під керівництвом головного художника Миколи Сергійовича сприяла творчому розвитку, вдосконаленню професійних знань та вмінь та надала неоціненого фахового досвіду.

Крім того, у видавництві традиційно проходили художні ради за участі редакторського складу й художників-ілюстраторів, на яких відбувалося обговорення проєктів макетування й ілюстрування книжок, що сприяло творчій взаємодії у покращенні якості видань.

Про ефективну роботу як авторів, так і працівників видавництва свідчать неодноразові нагороди на міжнародних престижних виставках-конкурсах дитячої

книжки. Високо цінуються творчі набутки художників «Веселки», які отримали визнання не лише в Україні, а й за кордоном. Так, у 1971 р. на міжнародному конкурсі мистецтва книги, що проводився раз на п'ять років у м. Лейпциг (Німеччина), журі відзначило дипломом книжку українських народних пісенок «Ой коники-сиваші» (1971 р.), ілюстровану Марією Примаченко. На міжнародній виставці ілюстрацій дитячої книги в м. Братислава (Чехія) почесний приз «Золоте яблуко» здобули ілюстрації Володимира Голозубова до книжки (українська народна пісенька) «Два півники» (1975 р.).

У 70-80 рр. ХХ ст. українські книжки «Веселки» експортуються в 128 країн світу [8, с. 25].

На республіканському міжгалузевому конкурсі кращих виробів для дітей 1979 р. за розробку та організацію серії «Казки народів СРСР» був нагороджений редакторський склад золотою медаллю і дипломом I ступеня ВДНГ УРСР.

У «радянський період» під впливом партійної ідеології, яка жорстко контролювала й диктувала змістовне наповнення літератури для дітей, видавництво «Веселка» надає перевагу певним конкретним авторам і творам, що не суперечили тодішнім партійним настановам.

Через це книжкове оформлення перебувало у залежності від його ідейного наповнення задля державного замовлення у запланованій кількості. Цьому були підпорядковані й обрані для видання твори українських класиків і сучасних письменників.

Та все ж книжкова продукція «Веселки», всупереч всім утилкам і догмам, на початку 1980-х років зуміла вийти за межі утилітарного книжкового оформлення. Значна увага надається українській та зарубіжній літературі для дітей. «Веселкою» протягом радянського періоду видавалися

літературні твори не лише українських письменників-класиків, але й твори сучасних авторів, що стали гордістю національної літератури й здобули світове визнання. Серед них: О. Вишня, О. Гончар, Н. Забіла, Ю. Збанацький, О. Іваненко, Ю. Мушкетик, В. Нестайко, Д. Павличко, М. Стельмах, ін.

Видавництво активно друкувало й твори зарубіжних авторів, як наприклад: Ж. Верн, В. Гюго, Р. Кіплінг, Дж. Лондон, Дж. Родарі, казки Г. Х. Андерсена, В. Гауфа, Е. Гофмана, братів Грімм, А. Ліндгрена та ін., хоча, звісно, зі значними цензурними обмеженнями та втручанням у тексти оригіналів [9, с. 359].

Також видавництво активно проводить обмін найкращими книгами зі словацькими, польськими і німецькими колегами, встановлюється співпраця з авторами, твори яких перекладаються, оформлюються та друкуються.

«Малюнок і слово в дитячій книзі органічно поєднані й функціонують як єдине ціле для адекватного сприйняття змісту. Ілюстрація в художній книзі візуалізує уявлення дитини про сюжет, допомагає читачеві повніше пізнати літературний твір, правильно зрозуміти основні ідеї письменника. Дитина-читач за допомогою графічних зображень може чіткіше уявити собі образи героїв книги, відчувати їх настрій і розтлумачити вчинки» [2].

Отже, перед художником-оформлювачем книги для дітей стоїть завдання передбачити вплив усіх художніх компонентів оформлення та використати їх так, аби твір справив на читача потрібний ефект.

Розуміючи всю відповідальність, яка покладається на художника, керівництво видавництва «Веселка» завжди вимогливо ставилось до добору кадрів у відділ художнього оформлення та визначення художників-ілюстраторів для

співпраці над виданнями. Саме тому імена художників «Веселки» відомі поціновувачам книги ніяк не менше за імена авторів творів. Їх роботи відзначені численними нагородами не лише українських, а й міжнародних книжкових конкурсів.

Так, Георгій Якутович, видатний художник-графік та ілюстратор упродовж багатьох років співпрацював із видавництвом «Веселка», працював переважно над книжковою графікою. Велике зацікавлення митця історією України відображено у його творчості. Про це свідчать оформлення книжок: Марії Пригари – «Козак Голота» (Веселка, 1966 р.), «Слово о полку Ігоревім» (Веселка, 1977 р.), а цикл гравюр митця до «Повісті минулих літ» приніс Срібну медаль у Лейпцигу.

Серед художників видавництва, які здобули світове визнання, варто відзначити В. Голозубова (нагорода «Золоте яблуко» на міжнародному бієнале книжкової графіки, Братислава, 1971 та ін. бронзова медаль міжнародного конкурсу «Мистецтво книги», Лейпциг, 1977 р.); В. Касіяна (Лауреат Державної премії УРСР ім. Т. Г. Шевченка, 1964 р.; Державної премії СРСР, 1971 р.); М. Пшінку (диплом I ступеня конкурсу «Мистецтво слова», 1991 р., диплом ім. Григорія Нарбута, медаль ім. Юрія Гагаріна, лауреат премії ім. Олени Пчілки та ін.); С. Якутовича (Гран-прі на виставці-конкурсі «За мир», Берлін, 1983 р.; почесна премія «Берлінале», Берлін, 1985 р., Золота медаль Академії мистецтв України, 2003 р., ін.) та багатьох інших митців, котрі створили українську школу оформлення дитячої книги.

Відтак, саме у «Веселці» плекалися високі критерії художньої якості, справжня майстерність. Ілюстровані видання у контексті означеного мистецького періоду мали

широкі можливості впливу на формування світосприйняття дітей різного віку.

Ганна Заварова зазначає: «У великому колективі художників «Веселки» – представники різних поколінь, різних творчих манер і навіть систем ілюстрування. Але всі вони – художники дитячої книжки. І кожен з них, приступаючи до роботи, стикається з “вічною” проблемою дитячої ілюстрації» [5].

Малюнок і текст у дитячій книзі, мов два крила, мають бути органічно поєднані й функціонувати як єдине ціле задля кращого сприйняття змісту. Ілюстрація в художній книзі візуалізує уявлення дитини про сюжет літературного твору.

Мистецтвознавиця Оксана Ламонова зауважує, що: «Від митців попереднього періоду (і своїх учителів в буквальному значенні цього слова) київські художники 70-х – I половини 80-х рр. ХХ ст. перейняли розуміння графіки як абсолютно самостійного та самоцінного мистецтва...» [7].

Досвід художників «Веселки» показує, що від майстерності художника, який працює над виданням для дітей, значною мірою залежить сприймання твору в цілому. Особливої уваги потребує культура створення структурно-композиційного ансамбля в дитячій книжці.

Найпоказовіші у цьому відношенні ілюстрації Сергія Артюшенка, Анатолія Базилевича, Анатолія Василенка, Ігоря Вишинського, Лариси Гармизи, Аделі Гілевич, Володимира Голозубова, Валентина Гордійчука, Петра Гулина, Олександра Данченка, Ніни Денисової, Амброза Жуковського, Олександра Івахненка, Вадима Ігнатова, Ніни Кирилової, Миколи Компанця, Олександра Кошеля, Юлія Криги, Геннадія Кузнєцова, Валентини Мельниченко, Миколи Стороженка, Миколи Пшінки,

Андрія Чебикіна, Катерини Штанко, Олексія Штанко, Георгія Якутовича, Сергія Якутовича, Ольги Якутович. Серед них стали лауреатами Шевченківської премії – найвищої державної нагороди України за вагомий внесок у розвиток культури й мистецтва: Георгій Якутович – ілюстрації до книги «Повість минулих літ» (вид. «Веселка», 1989 р.); Микола Стороженко – ілюстрації до книги «Українські народні казки» (вид. «Веселка», 1988 р.); Олександр Івахненко – ілюстрації до двотомника «Поезії» Т. Шевченка (вид. «Веселка», 1988 р.).

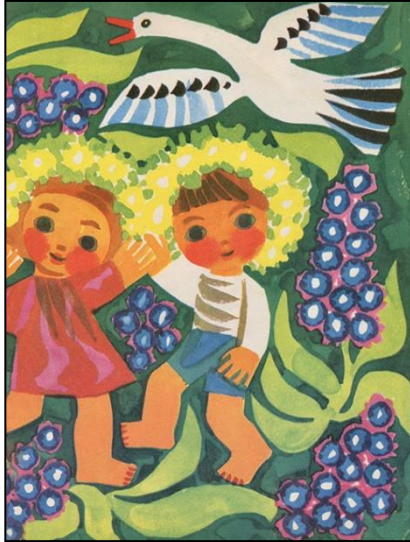
Крім професійних, емоційно-яскравих ілюстрацій, головним художником видавництва і відділом художнього оформлення, від художників вимагалася цілісна, гармонійна архітектоніка макету книжки.

Так, високими мистецькими якостями відзначаються роботи Миколи Пшінки. Його творчість відрізняє чітка, граційна пластика фігур, тонко узгоджена колористика, а витончена стилізація посилює образотворче звучання ілюстрацій, декоративних заставок, які вдало доповнюють архітектоніку видань. Ці художньо-стилістичні складові забезпечують узгодженість всіх елементів макету книги. Яскравим прикладом є гармонійне макетування й ілюстрування книги «Міфи давньої Індії» (вид. «Веселка», 1992 р.) (рис. 1).

*Рис. 1. Пшінка М. Обкладинка до книги
«Міфи давньої Індії». 1988 р.*

До прикладу, творчий досвід Ніни Денисової цікавий поєднанням цілісної просторової системи дизайну книги, чітка вивіреність композиції з легкими акварельованими пластичними формами, які вільно змінюють одна одну. Дитячу увагу привертають ліричні сюжетні й навіть безсюжетні пейзажні мотиви її ілюстрацій. Життєва спостережливість художниці, всепроникаюча емоційність – це компоненти професійної майстерності й загальної культури Н. Денисової (рис. 2).

*Рис. 2. Денисова Н. Ілюстрація до книги
«Івасик-Телесик». 1968 р.*

Також єдиною композиційною системою характеризуються роботи Валентини Мельниченко. Захоплюючі ілюстрації художниці здаються дещо надмірно декоративними в графіці контурних обводок, але яскрава колористика та вигадливість деталей її малюнків доповнює композиції веселими емоціями й створює захоплюючий світ жвавих пригод (рис. 3).

«Навіть відомий український художник-графік Анатолій Базилевич, який створив багато неперевершених ілюстрованих книжок, розглядав книгу в ракурсі єдиної конструктивної структури.

Рис. 3. Мельниченко В. «Щедринець». 1992 р.

У його творчому доробку є композиції супер-обкладинок, обкладинок, ілюстрованих титульних розворотів, із виконаними стилізованими надписами в самих малюнках. Художник заселяє книжку гострохарактерними образами, сповненими живого гумору, гротеску й іронії – так доречні й зрозумілі дитині. Яскрава, колористика його ілюстрацій сприяє лаконічному образно-пластичному сприйняттю» [6] (рис. 4).

Звернення художників до романтичної гротескності допомагає їм передавати глибинний зміст й розуміння літературного твору. Так, відомий художник-ілюстратор Амброз Жуковський майстерно передає живий емоційний колорит тексту, володіє гнучким рисунком з привабливими соковитими барвами (рис. 5).

Рис. 4. Базилевич А. Ілюстрація до книги І. Франка «Абу-Касимові капці», 1984 р.

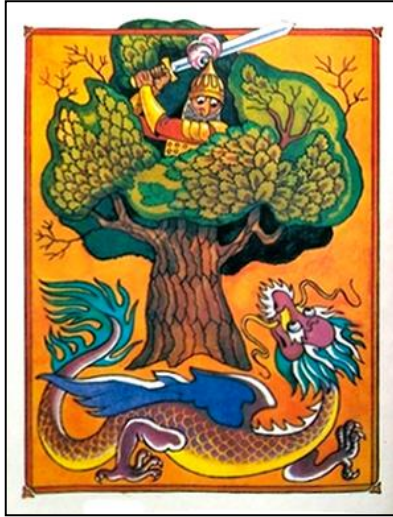

Рис. 5. Жуковський А. Ілюстрація до книги «Азербайджанські народні казки». 1995 р.

В його малюнках відчувається пластично-яскравий і виразний стиль у поєднанні фантастичного і реального (рис. 6). Органічними, чіткими й злагодженими за макетом є композиції Ігоря Вишинського. Ілюстрації художника Зовсім інше рішення в оформленні «казкового» циклу демонструє художник-графік Олександр Кошель. Його малюнки завжди приваблюють яскравою, фактурною колористикою. Водночас колір, зберігаючи свої просторові, предметні якості, послуговує матеріалом для побудови єдиної композиційної структури малюнків [6] (рис. 7).

Відомий художник-ілюстратор Сергій Артюшенко втілює свій творчий задум від обкладинки до кінцівки, вдало поєднуючи графічно-довершені ілюстровані розвороти з сюжетними заставками. Висока графічна

культура художника виявляється передусім у ставленні до макета книги. Особливими ілюстрації С. Артюшенка до книжок І. Франка «Лис Микита» та «Коли ще звіри говорили» (вид. «Веселка», 1976 р.), де митець через

Рис. 6. Вишинський І. Обкладинка до книги в. Близнеця «Земля світячків». 1989 р.

Рис. 7. Кошель О. Ілюстрація до книги «Казки народів Югославії». 1983 р.

зображення тварин тонко пародіює людські властивості і пороки та передає різні відтінки почуттів (рис. 8).

Мисткиня Вікторія Ковальчук також приділяє багато уваги архітектонічній будові площини сторінки. Її композиції витончено-акварельні, легкі й динамічні, та збагачені елементами національної української орнаментики (рис. 9).

Ілюструванню дитячої книжки присвячували свою творчість й художники, відомі в царині монументального живопису. Так, відомий український живописець і монументаліст Микола Стороженко проілюстрував чимало

книжок у видавництві «Веселка». У своїх ілюстраціях митець демонструє сплав монументальних композиційних знахідок з графічно-образною системою літературного твору. Так, в художньому оформленні збірки «Українські народні казки» (вид. «Веселка», 1987 р.) майстер надає великого значення характеру персонажів й внутрішній єдності слова і зображення. «Навіть техніка виконання, зігріта найдавнішими традиціями й зовсім невласлива ілюстраторам (з використанням вогню і воску) – змішана техніка на основі енкаустики. Майстер широко звертається до традицій, та не вдається до стилізації, бо полюбить не поверхові прикмети, а глибинні шари, сучасну мову» – зауважує у своєму дослідженні мистецтвознавець О. Авраменко [1].

Рис. 8. Артюшенко С.
Обкладинка до книги І.Франка
«Лис Микита». 1980 р.

Рис. 9. В. Ковальчук.
Ілюстрація до книги
«Бог предвічний народився». 1998 р.

Професійна майстерність цих та ще багатьох художників і злагоджена робота видавничого колективу «Веселки» зумовлює великий внесок цього видавничого осередку у створення школи ілюстрування та дизайну видань для дітей.

Висновки. Виходячи з викладеного, є всі підстави стверджувати, що в зазначений період у колективі видавництва під керівництвом головного художника Миколи Сергійовича Пшінки працювали високопрофесійні спеціалісти з підготовки та випуску книжок. Знаходячись у постійному творчому пошуку й залучаючи до співпраці найкращих художників-ілюстраторів України, вони продовжують кращі традиції національного книговидавництва для дітей.

Навіть, коли в умовах ринку більшість державних видавництв не змогли адаптуватися до нових економічних умов ринкової економіки і припинили своє існування, видавництву вдалося вистояти. в у жорсткій конкуренції й гідно продовжити свою роботу. І навіть у скрутні часи економічних негараздів, коли видавництву, як ніколи, доводиться економити, кожне нове видання залишається традиційно взірцевим.

Завдяки праці всього творчого колективу книжки «Веселки» II пол. XX ст. вирізняються розквітом ілюстрування та пошуком нових тенденцій у комплексному оформленні видань для дітей.

То ж, особливий здобуток Національного видавництва дитячої літератури «Веселка» полягає в тому, що його творча діяльність визнана українською національною школою дизайну дитячої книги.

Список використаної літератури:

1. Авраменко О. Образи вічної мудрості. Київ: Веселка, 1988. 134 с.
2. Валуєнко Б. Проблеми зовнішнього оформлення дитячої книжки. Київ: Веселка, 1976. 80 с.
3. Владич Л. Мовою графіки. Київ: Мистецтво, 1967. 248 с.
4. Вовчик-Блакитна М. Психологія естетичного сприймання дітей дошкільного віку. Дошкільна педагогіка і психологія. 1970. Вип. 5. Сс. 36-46.
5. Заварова Г. Ілюстрація в сучасній книжці для дітей. Література. Діти. Час. Київ: Веселка, 1985. Сс. 118-127.
6. Зайцева В. Особливості художньо-образної стилізації комплексного оформлення української дитячої книжки другої половини ХХ століття. АРТ-платФОРМА. 2022. Вип. 2(6). Сс. 201-218.
7. Ламонова О. Шляхи української графіки II половини ХХ століття. Мистецька мапа України. Київ. Проект Музею сучасного мистецтва України: Каталог. Київ, 2015. 248 с.
8. Огар Е. Дитяча книга: проблеми видавничої підготовки: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. Львів: Аз-Арт, 2002. 160 с.
9. Тимошик М. Книга для автора, редактора, видавця: практ. посіб. [2-ге вид., стереотипне]. Київ : Наша культура і наука, 2006. 560 с.

Veronika I. ZAITSEVA,

PhD in Arts, Associate Professor,
Borys Grinchenko Kyiv University,
Kyiv, Ukraine,
e-mail: v.zaitseva@kubg.edu.ua,
ORCID: 0000-0003-1160-1760

Alla B. BUIHASHEVA,

Borys Grinchenko Kyiv University,
Kyiv, Ukraine,
e-mail: a.buihasheva@kubg.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-3549-195X

Alla O. TARANNYK,

Borys Grinchenko Kyiv University,
Kyiv, Ukraine,
e-mail: a.tarannyk@kubg.edu.ua,
ORCID: 0009-0003-6732-8860

**FEATURES OF THE UKRAINIAN NATIONAL
SCHOOL OF BOOK DESIGN
OF THE SECOND HALF OF THE 20TH CENTURY AS
A SAMPLE OF NATIONAL PUBLISHING
CHILDREN'S LITERATURE "WESELKA"**

Abstract. Domestic book publishing for children cannot be considered without taking into account the publishing products of the National Publishing House of Children's Literature "Weselka". The creative output of the publishing house occupies a special place in the realm of Ukrainian book art. In particular, in the formation of the artistic taste and spirituality of the little reader, in the design and illustration and printing of the book. The research highlights and substantiates

the main factors of the creation of the school of illustration and publication design, as well as the contribution of this publishing center to the revival of the artistic design of a children's book of Ukraine.

Research methodology consists in the application of general scientific methods (analysis and synthesis, induction and deduction, unity of historical and logical); art history methods (comparative, typological, descriptive) and the method of practical design. The study of the peculiarities of the school of illustration and layout of books of the “Weselka” publishing house as a sample of the leading artistic and visual and compositional and architectural level of publications for children.

In the 2^d half of the 20th century, Ukrainian book art focused on the spiritual development of the nation. So, during this period, the traditions of national art prevailed in the “Weselka” publishing house. In general, the publishing house is distinguished by a fairly high culture of artistic layout design, a strong school of illustration, font design, and a high-quality literary component.

In the publishing space of Ukraine, the 1990^s were marked by the development of information technologies, and the publishing house “Weselka” in particular became a pioneer in the implementation of then new computer graphics programs for designing book layouts and improving color correction of artistic illustrations. This made it possible to significantly improve and modernize the architecture of children's books, while preserving the traditions of manual book graphic arts.

Attracting the best graphic designers and designers, the publishing house of children's literature “Weselka” in the second half of the 20th century demonstrates a high level of book art and can serve as an example of the Ukrainian school of children's book design and an interesting object of research.

Key words: publishing “Weselka”, art, artist, children's book, research, illustration, cover, design.

References:

1. Avramenko, O. (1988) *Obrazy vichnoyi mudrosti* [Images of eternal wisdom]. Kyiv: Veselk [in Ukrainian].
2. Valuyenko, B. (1976). *Problemy zovnishn'oho oformlennya dytyachoyi knyzhky* [Problems of external design of a children's book]. Kyiv: Veselka [in Ukrainian].
3. Vladich, L. (1967). *Movou grafiki* [In the language of graphics]. Kyiv: Mistectvo [in Ukrainian].
4. Vovchyk-Blakytina, M. (1970) *Psykhologhiya estetychnoho spryymannya ditey doshkil'noho viku* [Psychology of aesthetic perception of preschool children]. *Doshkil'na pedahohika i psykhologhiya*. 5, 36-46 [in Ukrainian].
5. Zavarova, H. (1985). *Ilyustratsiya v suchasniy knyzhtsi dlya ditey* [Illustration in a modern book for children]. Kyiv: Veselka, 118-127 [in Ukrainian].
6. Zaitseva, V. I(2022) *Osoblyvosti khudozhn'o-obraznoyi stylizatsiyi kompleksnoho oformlennya ukrayins'koyi dytyachoyi knyzhky druhoyi polovyny XX stolittya* [Peculiarities of the artistic and figurative stylization of the complex design of the Ukrainian children's book of the second half of the 20th century]. *ART-platFORMA*. 2(6), 201-218 [in Ukrainian].
7. Lamonova, O. (2015) *Shlyakhy ukrayins'koyi hrafiiky II-yi polovyny 20 stolittya. “Mystets'ka mapa Ukrayiny. Kyiv”*: Proekt Muzeyu suchasnoho mystetstva Ukrayiny: Kataloh [Paths of Ukrainian graphics of the 2^d half of the 20th century. Art map of Ukraine. Kyiv. Project of the Museum of Modern Art of Ukraine: Catalogue]. Kyiv [in Ukrainian].
8. Ohar, E. (2002). *Dytyacha knyha: problemy vydavnychoyi pidhotovky* [Children's book: problems of

publishing preparation]: navch. pos. dlya stud. vyshch. navch. zakl. L'viv: [in Ukrainian].

9. Tymoshyk, M. (2006) Knyha dlya avtora, redaktora, vydavtsya [A book for the author, editor, publisher]: prakt. posib. [2-he vyd., stereotypne]. Kyiv: Nasha kul'tura i nauka [in Ukrainian].